

SIVUAURINKO

Halot - Halos

PÄIVÄÄ TAAS

“Paljon” on sana, joka ei riitä kuvaamaan edistyksen ja tapahtumien määrää halojaostossa Annen ja Markon kausien aikana. Markolla olisikin energia riittänyt vielä jatkaa sata lasissa, mutta vuonna 1993 tehdyn suunnitelman mukaisesti minä nyt sitten astun komentosillalle navigointilaitteiston taakse. Huomasin tuossa muuten, että halojaoston vetäminen on raskas taakka. Ainakin silloin, kun kantaa kotiin tullutta postimäärää Ursan toimistolle jaoston kansioihin. Esimerkkinä mainittakoon Havaitsija ja Halotutkija Jarmo Moilanen, jonka kirje oli niin paksu, että sitä avatessani ihmettelin että minkäköhän lehden se Jarmo minulle lähettää. Eipä löytynyt lehtä, vaan mainitun herran kahden kuukauden halohavainnot.

Kunnianhimoinen tavoitteeni oli tässä numerossa esitellä viime vuosi pähkinänkuoressa. Tämä ajatus kuitenkin osoittautui mahdottomaksi toteuttaa, sillä Markon Alaskan matkan ja omien kiireitteni vuoksi viime vuoden materiaali saatiin kasattua yksien kansien väliin (tarkkaan ottaen tämä ilmaisu on harhaanjohtava, sillä kansioita on kolme) vasta edellisenä päivänä. Yksi päivä ei riitä edes parhaiden näytelmien esittelyn tekemiseen, saatika sitten viidenkymmenen havaittajan henkilökohtaisten havaintomäärien laskemiseen. Huhtikuun numerossa onkin luvassa havaittajataulukko ja vuoden 1995 häikäisevimpien taivaisten jalokivien esittely. Tällä kertaa keskitymme sensijaan kahteen aiheeseen. Suomen kaikkien aikojen hienoin kuun halonäytelmä näkyi kuluvan kuun neljännen ja viidennen päivän välisenä yönä. Havaintoja tästä on saapunut vasta neljältä havaittajalta, mutta niillä päästään hyvin alkuun. Lopuksi Marko Pekkola kertoo suomalaisen haloretikunnan vierailusta Uuden Mantereen halopyhättöön, Fairbanksiin.

KEVÄÄN HALOJEN YÖENNAKKONÄYTÖS; 4.-5.2.1996

Halot hyökkäsivät silmille ikäänkuin puun takaa vaisun alkuvuoden jälkeen. Raportti näytelmästä on saapunut jo Savukosken kolmikolta Aikioniemi, Helenius ja Palojarvi sekä Oulunsalon kirjeenvaihtajaltamme Moilaselta. Tämän kaliiberin näytelmä ansaitsee riittävästi palstatilaa esittäytyäkseen täydessä loistossaan lukijoille ja sytyttääkseen korvaamattoman vuodenajan - kevään - odotuksen täyteen roihuunsa tämän Jarmo Moilasan raikkaan havaintokertomuksen siivittämänä:

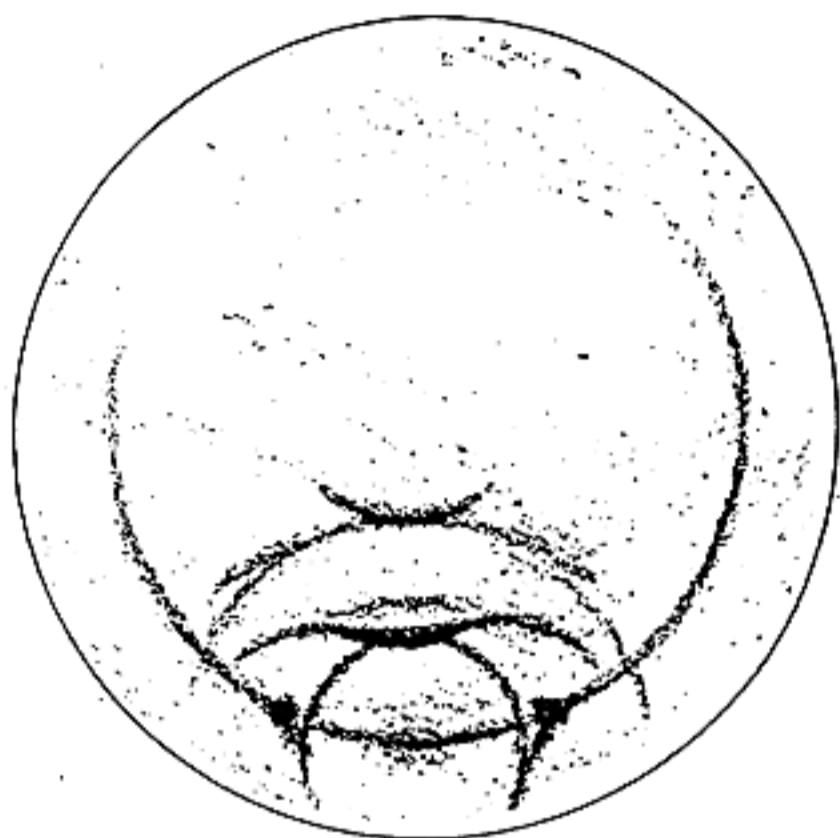
“Olin jo aikaisemmin illalla käynyt kuvaamassa kuulla näkynyttä näytelmää. Alussa oli ollut kirkkaat ja kauniisti muotoutuneet Skuut, 22 YSK, 22R ja ZYK sekä kuvista löytynyt 46R. Olin saapunut sisälle kämpille jo kun päätin rohkaista itseni ja painuin ulos n klo 22.30.

Sillä hetkellä kun otin pari askelta oveltani nurkan taakse näin että kuulla on komea 22° ylläsivuava ja 22R. Päätin lähteä kävelemään pellonreunaa pimeämmälle paikalle. Varsin pian totesin molemmilla puolin heikohkot sivukuut. Kävelin edelleen Oulunsalon kunnanvedenpuhdistamon taakse josta on avarampi näkymä kuun suuntaan. Totesin vasemmalla puolen jotain 46° allasivuavaan sopivaa kirkastumaa. Kyllä siellä jotain on... Samalla huomasin jotain muutakin: idän puolella taivaalla haamuili jotain. Aivan kuin horisonttirengas! Aloin jo ottamaan juoksuaskelia kohti kämppiä ja kameraa. Maltoin

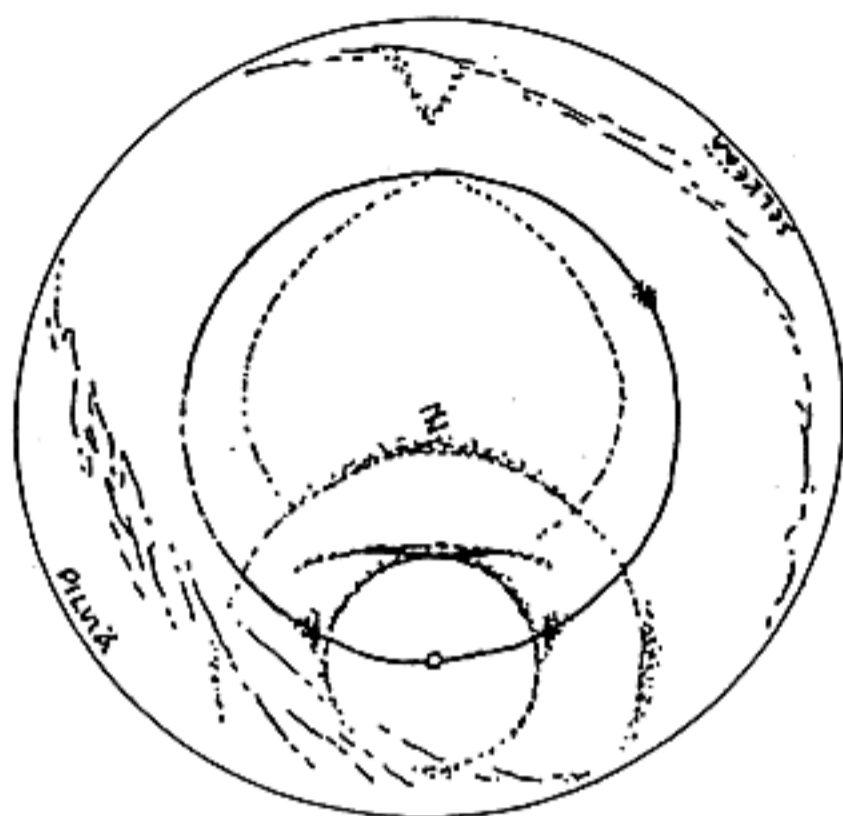
kuitenkin sen verran vilkuilla että horisonttirenkaan olemassaolo alkoi olla varmaa. Ja eiku juoksuksi! Pellonreunalla pysähdyin, ja totesin edelleen 46ASKeen sopivaa kirkkautta vasemmalla ja ehkä oikeallakin! Horisonttirenkas oli selvä. Se näkyi kuusta vastapäätä. Ei noin selvää HR:ää usein näe edes auringolla. Sisälle ja kamat messiin...Hetki, puhelin käteen ja soitto Öhmannille. Puhelin tuuttaa ja alan harkita lopettamista kun Teemu vastaa. "Siellä on horisonttirenkas kuulla...ja ehkä 46° allasivuavat.." tokaisen Teemulle ja selviydyn matkaan.

Painelen autolle ja painan tallan pohjaan...Päätän mennä lentokentän taakse aukiolle josta on näkymä joka suunnalle ja liikenne on olematonta. Selviydyn matkasta ennätysaikaan. Parkkeeraan auton aukion reunaan ja juoksen paniikissa kuvauspaikalle. Koko komeus paljastuu aukiolla kun saan kameran valottamaan ensimmäistä ruutua. Taivaalla on TÄYSI HORISONTTIRENGAS! Tämä on ensimmäinen kerta kun näen HR:n kuulla! Pyyhin toisella kädellä kyyneleen poskeltani... Ei nyt sentään liikutuksen kyyneltä ihan vielä mutta pureva pohjoinen viima tässä -17°C pakkasessa juokсутaa tuulikyyneliä herkästi. Taivaalla on 22R, 22YSK (kirkas ja komea), kauniit Sivukuut, molemmat 46° allasivuavat ja zenitissä taas tuo kirkastuma. Olen nähnyt tuon ennenkin kunnon HR näytelmillä auringolla. Kuun korkeus on yli 32° varmuudella sillä ZYKiä en näe (laskettu korkeus 33.4°) ja noilla sivukuilla sen uskoisi näkyvän varmasti! Eli tuo kirkastuma on kuin 46° ylläsivuava mutta se on 46° renkaan lakipisteessä. Tilttiä kiteissä. Klo 23.08 näyttää ihan siltä, että näytelmän puhti alkaisi loppua, mutta 10 minuutin sisällä totean että tämä kaveri taitaa viettää tämän yön ulkona. Näytelmän itäpuoli sotkeutuu lentokentän valojen ja sotkuisen alapilvisyyden takia. Virittelen kameraa ja lataan kuvaa kuvan perään... Toivottavasti onnistuvat. Yritän katsoa onko Parrya taivaalla. En saa varmaa havaintoa enkä voi sulkea sitä poiskaan. 22YSK:n yläosassa ei ole syvennyksiä mutta sieltä ei mitään erillistä kaartakaan voi erottaa. Ehkä tuon voisi merkata Parryksi. Päätän olla kuitenkin kylmäpäinen ja en merkkää. HR on kirkas ja tasainen. Suorastaan upea. 46ASKt ovat koko ajan näkyvillä heikkoina. Näytelmän yleisluonteen ollessa hyvä, yritän koko ajan etsiä 120° sivukuuta ja Wegenereitä. Se olisikin poikaa. 23.38 käteni kirjoittavat valotustietojen jälkeen vihkon reunaan: "TÄYSHR SA 22SK 22R 46ASK 120SA!" Todellakin siellä se 120° sivukuu on ainakin länsipuolella selvänä pallukkana! Itäpuolella olin jo havainnut mahdollista kirkastumaa mutta sillä puolen oli häiritsevää pilvimateriaalia. Kuitenkin: Minä sain sen! Saa taas täytellä B-lomaketta! Ai niin, onhan nuo 46ASKt vielä B-lomakkeella ja ovat näkyneet koko ajan! Tässä välin alapilviä rynnii näytelmän päälle koillisesta. Horisonttirenkaan yläpuolelta olen yrittänyt napata Wegenereitä mutta turhaan. Samalla kamera laulaa filminkelauksen merkiksi. Toivottavasti kuvat onnistuu ja se Wegener löytyisi edes sieltä. Tarkoituksellisesti olen kuvannut suoraan ylös ja paljon vastapuolta taivasta. Vaikuttaa siltä että kohta saa lopettaa, onhan kello jo 23.45, ja yli tunti näytelmän alusta... Siellä se WEGENER nyt on! Tosiaankin, paljain silmin saatan erottaa lopunedellä kirkastuneen HRn yläpuolella kohtuu selvän kaaren! Se se on! Wegener kuulla! Millainen tämä näytelmä olisikaan auringolla!!! Pari kuvaa ja taivaalla on enää 22YSKn ja sivukuun lisäksi pätkä HRta. Vuorokausi vaihtuu kun pakkailen kamojani kasaan viimeisen valotuksen jälkeen.

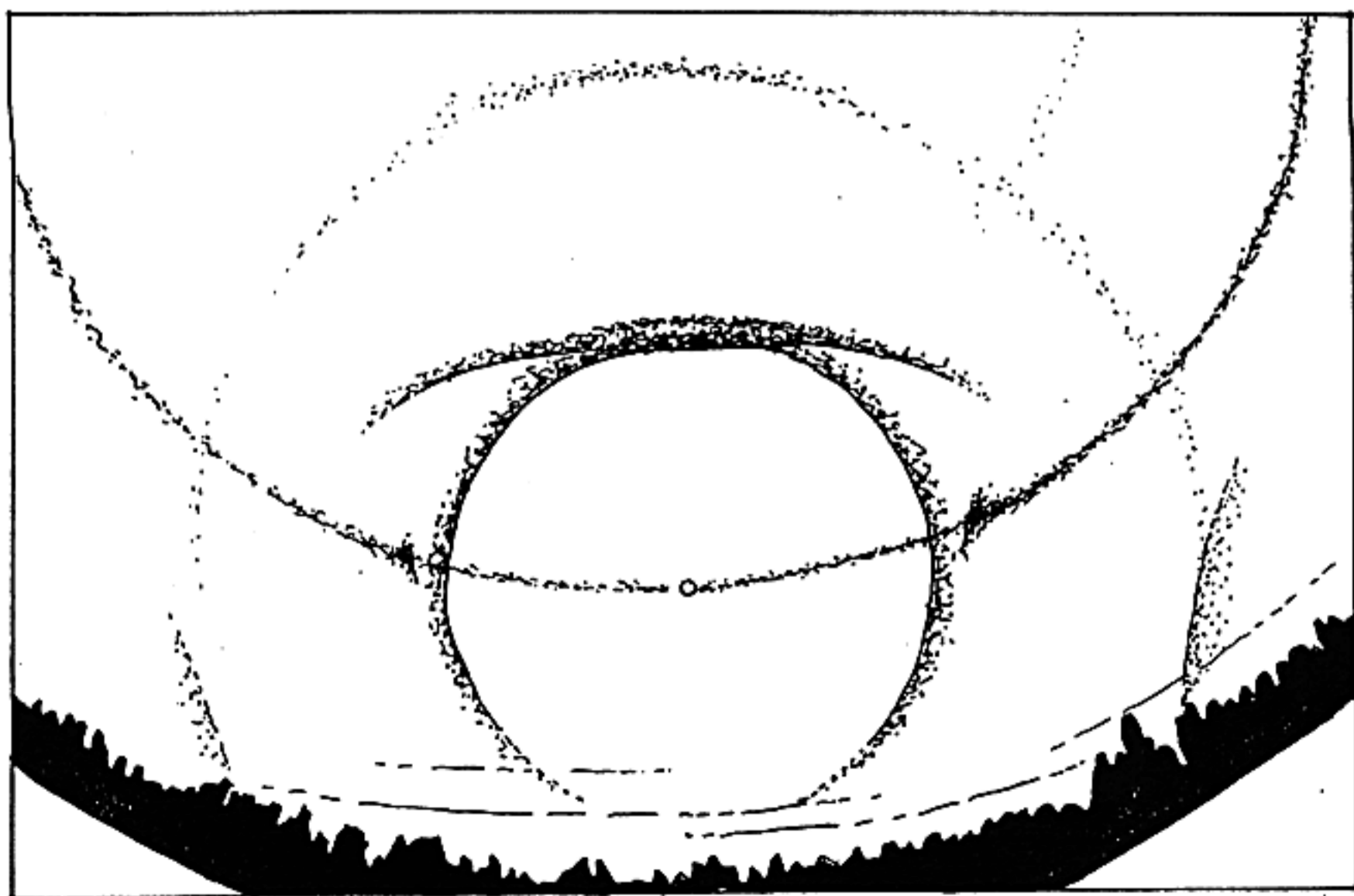
Naamani tyytyväisyydestä kuun kanssa kilpaa loistaen ajelen rauhassa kämpilleni. Nousen autosta ja satun vilkaisemaan taivaalle... "VOI EI! se jatkuu..." lukee klo 00.15

Kuva 1. Simo Aikioniemen piirros 4-5.2. näkyneestä näytelmästä klo 21.20 Savukoskella.

Kuva 2. Jarmo Moilasen piirros samasta näytelmästä klo 23.35 Oulunsalossa.

Kuva 3. Jarmo Moilasen piirros samalta yöltä klo 23.01.

kohdalla vihossani. Taivaalla on 22R, 22 YSK, kirkas vasemmanpuoleinen sivukuu ja heikko oikeanpuoleinen ja pitkät pätkät Hrta! Painun kuitenkin sisälle, en luovuttaen, vaan hakemaan ASCaa (=All Sky Camera). Kamppeitani järjestellessä vilkaisen ovesta ulos klo 00.20. Koko näkökentän läpäisee tasainen HR ja sillä kaksi kirkstumaa: 22° ja 120° sivukuut! 22YSK ei näytä yhtä hyvältä kuin aikaisemmin. Pakkaan ASC:n mukaan ja painun autolleni jonkin ajan kuluttua. Hyppään autoon ja kaarran kohti paikallista huoltamoaa ja päätän lyödä bensaa tankkiin koko rahalla... (40,- löytyi seteleinä lompakosta). Ajan takaisin aukiolle ja kasaan ASC:n kuvauskuntoon. Siinä menee jonkin aikaa. Klo 00.50 aloitan kuvaamaan ASClla. En oikein tiedä miten paljon kuvia valottaisi. Päätän tehdä pitkän sarjan...” “...Kuvailen 16mm klo 01.30 saakka ja päätän lopetella näytelmän heiketessä...” “...Klo 01.55 löin kämppäni oven kiinni. Kävin joskus myöhemmin vilkaisemassa mutta silloin ei enää ollut hajuakaan haloista. Ei edes siitä komeasta pilarimetsästä joka näkyi sisälle mennessäni. Seuraavana aamuna totean olevani lievästi vilustunut...Mutta ei tosiaankaan kaduttanut heiluminen siellä aukiolla.”

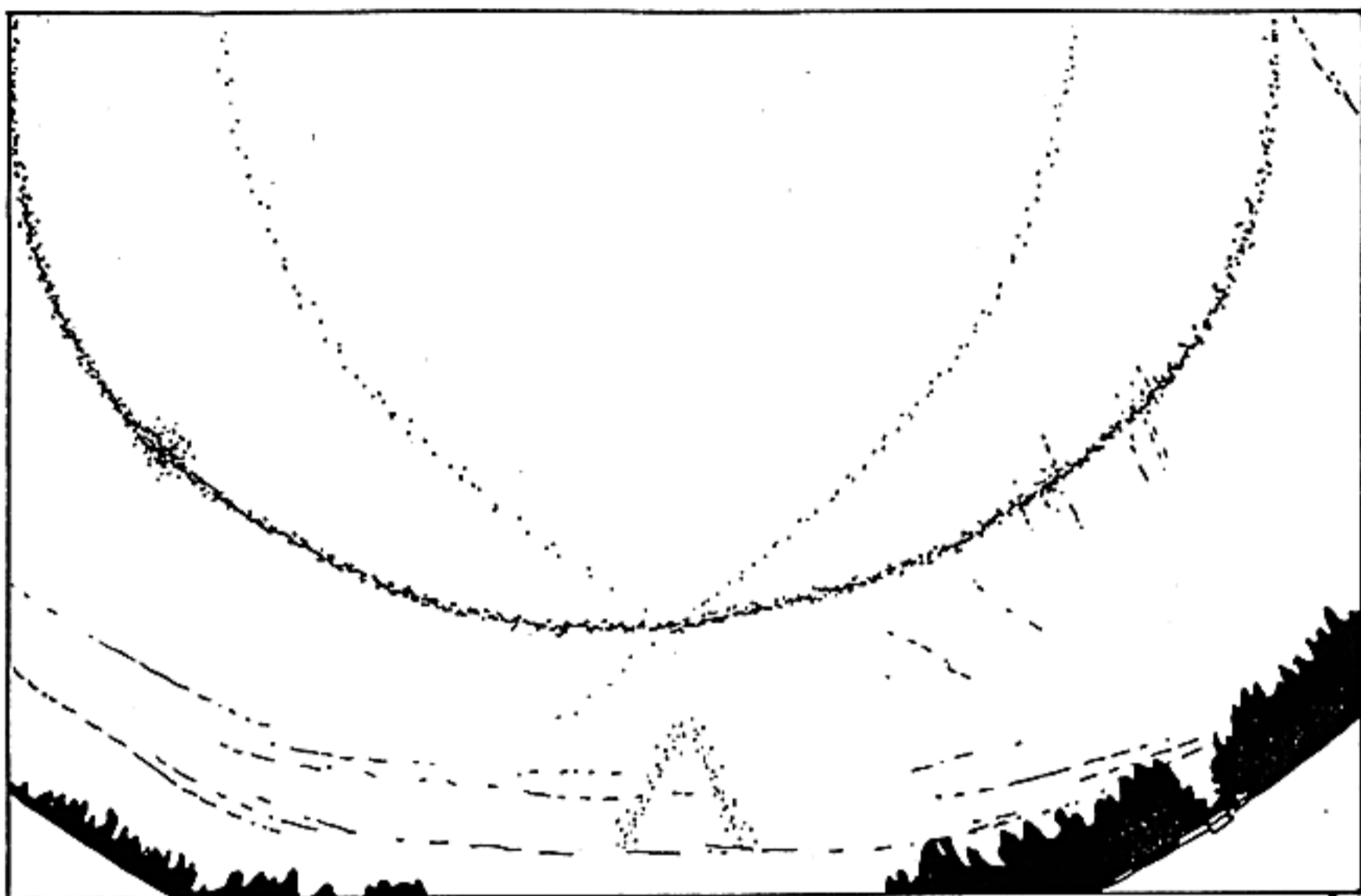
Moilanen oli ennen näytelmän päättymistä huomannut olevansa jääkiteiden ympäröimänä, joka pani epäilemään tämän jääsumun osuutta taivaalla olleen näytelmän syntyyn. Lopulta kuitenkin päätelmät johtivat siihen, että pelkästään cirrostratus oli todennäköisesti näytelmän aiheutaja.

Valokuvista kävi ilmi, että Wegener ja Parry olivat olleet pelipaikalla alusta alkaen. Wegener ulottui parhaimmillaan ylläsivuavalta aina vastakuupisteen alapuolelle asti. Varsinainen pommi pureutui Moilasan verkkokalvolle kuitenkin vasta diojen toisella katselukierroksella. “...siellä, vastakuupisteen alapuolella näkyy selvä ylösalainen V-kuvio! GREENLERIT!!!! Ensimmäisen ruudun täydet Wegenerit olivat jo kova sana, mutta nuo ovat jo unelmien täyttymys!” Moilanen on viimeisimmän yhdeksän kuukauden aikana saalistanut vaatimattomasti neljänä eri päivänä diffuusit vasta-aurinkokaaret! Tällainen esiintymistiheys tämän nimenomaisen halomuodon kohdalla on kyllä vähintäänkin erikoislaatuista. Hieman reilu kaksi kuukautta aikaisemmin Moilanen havaitsi ensimmäistä kertaa suomessa diffuusit jääsumussa. Nyt olikin vuorossa sama ilmiö kuun valon välkehtiessä kaukaisen yläpilven miljardeissa jääkiteissä, ja ensimmäinen laatuaan suomessa tämäkin.

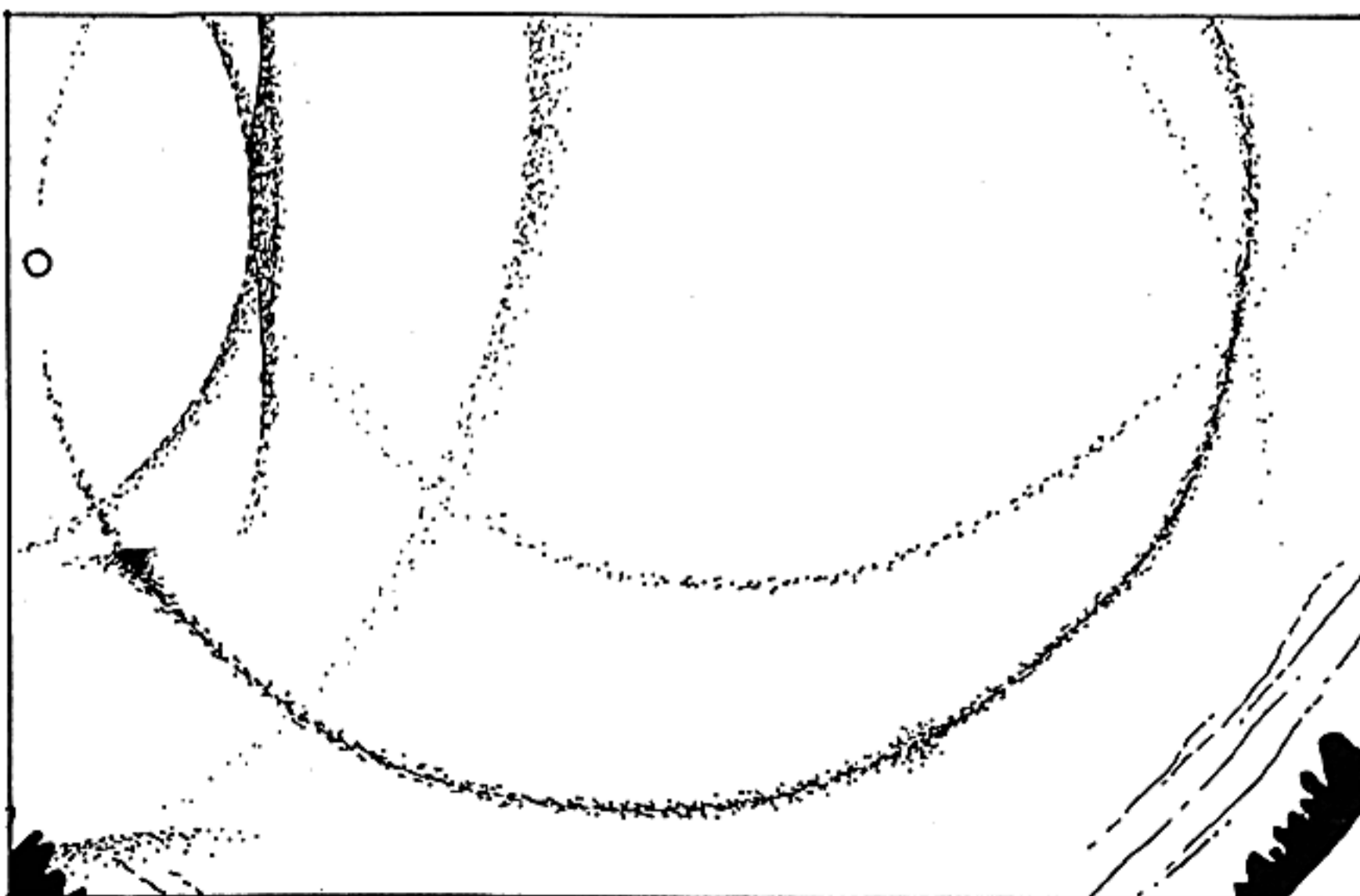
Savukoskella kaikki havaitsijat kehuivat näytelmän olleen erittäin kirkas ja vaikuttava. Valitettavasti vain horisonttirengas oli ainoa halomuoto joka ylsi kuun vastapuoleiselle taivaanosalle. Ilkka Helenius ja Tarmo Palojärvi kertoivat näytelmän olleen paras halonäytelmä yötaivaalla jonka he olivat koskaan nähneet. Samaa voi päätellä Simo Aikioniemen havaintokertomuksestakin, jossa hän kuvailee sivuaurinkoja “niin uskomattomiksi möhkylöiksi, että silmät olivat tippua päästä”. Näytelmän kirkkaus onkin ollut poikkeuksellinen. Palaamme tähän yöhön vielä seuraavassa numerossa, johon mennessä olen saanut kaikilta havaitsijoilta tiedon näytelmästä kunkin kotipaikkakunnan taivaalla.

HALOHUHTIKUU

Maaliskuun loppuun mennessä saatte postitse perinteisen paketin halohuhtikuuta koskevaa materiaalia. Uskoakseni jatkamme samoilla linjoilla edellisvuosien malliin. “Toimivaa kentällistä on turha mennä hajoittamaan”, kuten jääkiekossakin tavataan sanoa. Sopii siis vain toivoa, että Moilaselta jää vielä edes rippeet meille muillekin havaittavaksi.

Kuva 4. Jarmo Moilasen piirros näytelmästä klo23.38.

Kuva 5. Jarmo Moilasen piirros klo 23.45.

Muistan kuulleen Pekkolan kertomana kaskun puolalaisista kielten opiskelijoista ennen toista maailmansotaa. Tuon ajan opiskelijoista optimistit lukivat englantia, pessimistit venäjää ja realistit saksaa. No, muokataanpa tämä halohuhtikuuhun sopivaksi. Jaoston optimistit käyvät ostamassa 7 rullaa filmiä, pessimistit ostavat 3 väri-negatiivifilmiä Helioksen alennusmyynnistä, ja realistit investoivat uuteen kalansilmälinssiin ja 24 rullaan filmiä. Halovarpaan kutina kertoo realistien tehneen oikean ratkaisun - kevät tulee olemaan kova (mielipide edustaa kirjoittajan aina yliampuva ennako-odotusta kevään halonäytelmien suhteen). Haloherkullista kevättä kaikille!

Jukka Ruoskanen

RAPORTTI FAIRBANKSISTA, USA

Koko joukko individuaaleja on pyytänyt kirjoittamaan viimeisimmästä Alaskan visiitistä. Yritän nyt kerrankin jäsentää aiheen täsmällisesti - ainakin aluksi.

TAPEN KOTKANPESÄ

Halopäällikkö Tapen päämaja on omakotitalo korkean rinteiden kyljessä metsän keskellä aivan Fairbanksin laaksomaisen keskittymän laidalla. Paikka on ihanteellinen monessa suhteessa. Kun alapuolinen laakso kovina pakkaspäivinä (vierailumme aikana jatkuvasti -30° ja -45° välistä) peittyy siihen aitoon jääsummuun, josta ei paljon näy läpi, niin Tape perheineen katselee tätä ihmisen, luonnon ja inversion aikaansaamaa saastespektaakkia kuulaan puhtasilmäisestä linnakkeestaan käsin, parvekkeeltaan, josta yhä avautuu kalevalaisen estoton, mynhol-pastillinkirkas näkymä alhaalla sijaitsevan pakokaasujääsumun verhoamaan ja keskipäivällä juopuneiden intiaanien täyttämään laaksoon ja vastapäiseen Alaska Rangen vuorijonoon, jonka huiput pilkuttavat Tapen horisontin lähes puolen taivaan pituudelta. Kauimmaisessa etäisyydessä, ensimmäisen katseen ulottumattomissa hämmöittää Pohjois-Amerikan korkein vuori Mt. McKinley, jonka joka-aamuiset kangastukset järjestään repivät pannukakuiksi ja ufo-ulokkeiksi, joita on viehkeää katsella kiikarilla aamiaismurojen ääressä.

ISÄNTÄ ITSE

Tape on kova, kovin halosissi. Äijä on tosi itsepintainen pakkasen kouluma hiljainen jääkäri. Mies voi viettää puolipäivää sanomatta kirjaimellisesti mitään, (vain kuunnellen sitä mitä muut sanovat). Jotkut amerikkalaiset meteorologian professorit, kuten muuan New Yorkilainen, jonka tapasin paluumatkalla Alaskasta New Yorkissa, valitteli surullisena ettei hän saa Tapelta kuin 3 sanaa irti vuodessa (täsmällinen, tarkka lainaus). Kun katselee ympärilleen Tapen perheellisessä päämajassa ei voi välttyä huomaamasta, että halot ovat tässä arktisessa pyhäkössä intohimo yli kaiken maallisen. Täysien kansioiden määrä on loputon, kuin outojen ja käpristyneiden lyhytoksaisten permafrost-puiden vihreä viidakko suotuisassa laaksossa elähdyttävän vuoristoisen virran varrella. Sopii kuvaan antarktista halokaarten puhdistamasta sielunolosta ja varresta. Mies on johtanut 4 tutkimusmatkaa sen hyisimmän mantereiden sisäosan tukikohdille vain harvinaisten ja upeiden halojen tähden (=Suurin määrä tutkimusmatkoja, mitä historian kuluessa kukaan on suorittanut haloilmiöiden tutkimista varten).

Kolmi-kerroksisen talon seiniltä löytyy muuten tasan kolme karttaa: Etelämantereen kartta, Alaskan kartta ja Suomen kartta. Suomen kartassa kaikki avainpaikkakunnat on alleviivattu punaisella tussilla: Muhos, Vaala, Jyväskylä, Turku, Kuusankoski, Kokkola, Joensuu, Helsinki, Siuntio, Savukoski, Vuolijoki... Voi vain säälitellä sitä karua kohtaloa, että Alaskan halosuden päätyö "Atmospheric Halos" valmistui juuri ennenkuin alkoi suomalaisten ja Fairbanksin yliäyräisen korrespondenssin ja yhteistyön hedelmällinen aikakausi. Kirjeitä, e-maileja, dia- ja simulaatiolähetyksiä ja fakseja Helsingin ja Fairbanksin välillä on liikkunut keskimäärin 2-4 kpl viikossa viimeisen vuoden aikana.

Kuvitelkaa jos tämä yhteistyö olisi ollut jo ennen kyseisen kirjan kirjoittamista... Esimerkiksi voisi tarjota mielenkiintoisen anekdootin viime reissulta (niin mielenkiintoisen, että tapahtuman vielä kestäessä olisi voinut kuulla nuppineulan kärjen tipahtamisen kaukaisen betonikellarin lattialle). Tape ehdotti ainoassa muodollisessa kokouksessamme Könnenin viipymisen viimeisenä iltana 23° ylläsivuavan nimeämistä Riikosen kaareksi. Tämän kohdan isäntä oli kirjoittanut työjärjestykseemme jo edeltä käsin tärkeimpien keskustelun aiheiden joukkoon. Perusteluna oli se, että jos 23° ylläsivuava todellakin osoittautuu lähivuosina *uudeksi yleiseksi* haloksi niin Riikonen oli Tapen mukaan ensimmäinen maailmassa joka todella tajusi tämän ja osoitti asian muille. Tapen puheenvuoron jälkeen katsoimme kaikki Markoa. Minä kannatin ehdotusta lyhyellä innostuneella repliikillä. Können ja Moilanen odottivat Markon kommenttia. Tape tuijotti kiinteästi Markoa. Marko pudisteli päätään ja sanoi: "ei, ei, ei...ei". Asiaan ei enää palattu tämän jälkeen. Tiedoksi: tämä tilanne voi tulla teidänkin kohdallenne lähivuosina. Miettikää ennakolta mahdollista vastaustanne samankaltaiseen kysymykseen.

MITÄ MUUTA KESKUSTELTIIN / TEHTIIN

Koko seurueen oli tällä kertaa vaikea olla niin pitkään hiljaa kuin viime toukokuun matkan yhteydessä. Olihan tällä kertaa mukana 3 puheliaisuutta rakastavaa ihmistä: eli Können, minä ja Riikonen. MP ja MR olivat ensimmäisinä ylhäällä - harhailemassa puolipimennetyssä aamuöisessä talossa halokansioita kantaen, väittelyitä hitaasti herätellen kuin munkit haloille omistetussa luostarissa, jossa päivänvalo kajastaa nimenomaan kaukaisten kangastavien vuorten takaa. Varhaisesta aamusta aina myöhäiseen iltaan velloneen halokeskustelun aalto oli tauoton, villiintynyt, edesmennyt sinikäyrä.

Hauskaa oli että ilmaantui yhtenäen uusia haasteita ja ongelmia tyyliin: tämäkin on vaikeaa; tätäkään emme tiedä; emme tiedä muuten tuotakaan; tästäkin luulimme aiemmin näin, mutta nyt voisikin olla näin, mutta kun ei voi olla; entäs tämä saksalaisten havainto, mutta kun tuo Penttisen tapaus...- ja Anne Jokisella on tällainen värillinen HR myös...mutta kun tämä polarisaatio selittää vain HR:n molemminpuolisen sinisyyden jne jne.

LUONTO, HALOT, TOIMISTO JA KIRJASTO

Lyhyen valoisan keskipäivän pitkällinen ohjelmanumero oli isku armeijan tukikohdan lämpövoimalan ja Fairbanksin muiden, lukuisten lämpövoimalaiden ynnä muiden savupiipuista purkautuvien piippupilvien lähetyville, jossa autosta purkaantui ulos kameroitaan heilutteleva ja pakkasvaatteitaan korjaileva haloista väittelevien aktiivien runsaasti pakattu massa. Ajelu jatkui tuntitolkulla. -40°, -42°, jopa -45° astetta ja taas mennään. Pakkanen ei hellitä. Halot eivät hellitä. Tape ei hellitä; "Käydään tuolla

vielä."Takapenkiltä kuuluu halouskovaisten hiljainen, koraaninen litania:"...odd radiii, odd radiii..ii..."(pyramidirenkaita loitsuttiin pyramidiekspertti Riikosen johdolla).

Ja niitä tuli: muutamia pyramidinäytelmiä sitten kun pakkasen hieman hellitti eli kieri -30° :n ja -40° :n välille. Kädet kohmeessa, naama jäässä ja jalat viluisina alaskalaisessa hangessa, japanilainen kamera kädessä multikansallinen, diversi ryhmämme antoi kameralle käyttöä. Ensimmäisenä kypsyi eteläeurooppalaisempi komponentti siirtyen Tapen toimiston suojiin tekemään tieteellistä ja administratiivista työtä.

Seuraava jonkin aikaa muualla vierailut olin minä. Haaaa! Arktikseen erikoistunut kirjasto: mahtava Alaskan yliopiston kirjasto! Ja sitten vaivuinkin kopiokoneelliseen onneen ja orgasmiin, jonka kestäessä (2 päivää puolentoistaviikon matkastamme) Rautalampilaista komponenttia ei saanut vähään aikaan pakkaseen Fort Wainwrightin armeijan traktorin vetoköydelläkään. Havaitсияt Moilanen ja Riikonen sekä Tape itse sensijaan jatkoivat kolmestaan säälimätöntä halojahtiaan iäisessä alta -30° :n tilassa ikkunat osittain auki ajaen (jotta näkee paremmin huurulta) Könnenin jatkaessa polarisaatiotutkimuksiaan Tapen työhuoneessa. Tällöin sai autoyksikkö yhden pyramidinäytelmän lisää. Kirjastoyksikön saldo oli noina 2:na päivänä yksi uusi Kern-raportti vuodelta 1902 (piirtäjänä Wilson, joka kuoli myöhemmin Scottin kanssa sillä kuuluisalla traagisella matkalla Etelänavan valloittamiseksi) sekä noin 3,5 cm polaarista A4:sta lisää kokoelmaan: uutta materiaalia kirjaan ja artikkeleiden aiheita.

DONELLY - NÄYTELMÄ KUIN UNELMA

Automatka, retki ulos kaupungista. Hymyilevien naamojen tunnelma. Purkautuminen ulos taukopaikalla kahvikorvikkeiden ääreen. Ollaan hiljaa ja nautitaan Cafe Espressosta, naamoja punottaa, pakkastamineita auotaan. Ollaan menossa Alaska Rangelle, vuoristoon. Palataan autoon ja keskustelu viriää jälleen ja kulkee aiheesta toiseen. Noin 7 aihetta peräjälkeen käsittelee haloja ja joka kahdeksas muita ilmiöitä (=ollaanhan monipuolisessa joukossa liikkeellä). Sitten syttyy kapea timanttipölyn juova etuhorisonttiin. Auton kokka osoittaa jo valmiiksi pieneen, muutaman asteen siruun 22° :n värikästä pätkeä. Matkataan suoraan haloon. Tästä auton yleisö pitää. Keskustelu laimenee kuin iskusta. Kaikki tuijottavat edessä kangastavaa kappaletta haloista taivasta, joka alati suurenee auton kiihdyttäessä kohti. Sitten se rävähtää päälle ja auto tungetaan tien laitaan väkisin. Jumalainen pieni, puhdas display. Ollaan luonnossa saasteisen kaupungin ulkopuolella ja halon värit ovat puhtaat kuin Isä Jumala olisi ne vasta luonut. Hengitämme kiteitä. Se on tässä ihan meidän ympärillä pienellä alueella. Otetaan ekat kuvat ja koukataan autolla kovaa vauhtia eteen.

Kun haloalue selviää (se loppuu muutaman sadan metrin päässä kuin veitsellä leikaten) palataan takaisin täsmälleen samaan paikkaan. Taas ulos ja kamerat käsiin. Elämäni ensimmäinen lähi- 22° ylläsivuava - noin metrin - puolentoista päässä roikkuen ilmassa kuin värillinen V:n muotoinen lähiufo (huutomerkkejä): Tuntuu hurjalta. Kosketan haloa. Kaikki kuvaa. Kamerat raksuu ja kuuluu riemunkiljahduksia. Können polttaa piippua ja Tape liikkuu avokäsin hirveästä pakkasesta riippumatta, joka kourii sormiani kahdenkin päällekkäisen hanskan läpi. Suomalaiset huutelevat suomalaisia kirosanoja ja ihailun lausekkaita. Tape huutaa kerran meille: "Tämä on sitä! Tämä on Etelänapatavaraa" tarkoittaen halojen läheisyyttä ja voimaa, ei muotojen runsautta. Huuruuntunut, tuulen pieksemä kyltti yksinäisen

asfalttitiien poskessa lumen peittämien lyhyiden permafrost-puiden laaksossa tietää kertoa, että paikka on nimeltään "Donelly"; Donelly display.

KATULAMPPUHALOT

Kaikkein uusin kokemus oli se mitä ihmeellistä katulampuilla tapahtuu kunnan "jäasumussa" tai timanttipölyssä. Näitä hulluja oudon näköisiä efektejä on todennäköisesti missattu ihan sairaasti Suomessa. Alle -20° :n, parhaimmillaan siinä -30° :n lämpötiloissa katulamput irrottelevat kolmiulotteisia pintamaisia haloja. 22° ja 46° renkaat esim. muuntuvat täysin kolmiulotteisiksi "sikareiksi", jotka voivat olla hyvin vaikuttavia elämyksiä. Sikarin toinen pää on katsojan silmässä, toinen valonlähteessä. Sikarin sisäalue on sysimusta tyhjiö ja sikarin sisäpinta on täynnä valoisia tähtiä etäisyyksillä 0° - 22° valonlähteestä. Kun kävelee kohti muutaman metrin päässä olevaa samalla korkeudella olevaa keinovaloa on se parhaimmillaan (kun on todella voimakas 22° :nen) kuin kävelisi sisälle avaruusalukseseen (kävely pitkin 22° renkaan pintamaista valotunnelia). Sivuauringot muuntuvat horisonttirenkasta muistuttaviksi pintamaisiksi, pitkulaisiksi juoviksi, 22° ylläsivuava muuntuu pilaria muistuttavaksi pintamaiseksi juovaksi.... Tästä lisää tuonnempana.

Marko Pekkola

ENGLISH SUMMARY

The situation in which we Finnish halofreaks find ourselves in is really exciting. A lot of things are happening all the time in our halosection. One of the most interesting events during last months was the visit of three Finnish halo-observers (Moilanen, Pekkola and Riikonen) in Walt Tape's home in Fairbanks, Alaska. During this meeting they had lots of fascinating conversations and discussions with Tape. In the end of this column Marko Pekkola tells us a little bit of this striking visit.

In the first pages of this column the best ever photographed lunar halodisplay in Finland is presented (4.-5.2.1996). Main part of the presentation consists of Jarmo Moilanen's story in which he tells how everything happened. You can imagine his feelings when he first laid his eyes on the Wegener's anthelic arcs. Caused by moon light this haloform has been reported only a few times in some historical reports and probably never photographed before. During the field observation he could only see Wegener for a short period of time, but the photographs he had taken showed how well developed the anthelic arcs really were. And another surprise came when Jarmo discovered from the photos the Greenler anthelic arcs just below the anthelic point. Two types of anthelic arcs in moon halodisplay! By the way, I must mention that in last nine months Jarmo has seen diffuse anthelic arcs *four times*. It is incredible.

Jukka Ruoskanen